

РОЛЬ МЕТАФОРИ І СИМВОЛІЗМУ У РОМАНІ «ВИННІ ЗІРКИ» ДЖОНА ГРІНА

Марина КОРЕНЬ

*здобувачка загальної середньої освіти 9 класу
Обласного наукового ліцею в м. Рівне Рівненської обласної ради*

Науковий керівник:

Вікторія ЛАНКІНА

вчитель англійської мови

Обласного наукового ліцею в м. Рівне Рівненської обласної ради

У сучасній лінгвістиці та літературознавстві особлива увага приділяється дослідженню мовних засобів художньої виразності, зокрема метафори та символу як ключових елементів формування смислової глибини художнього тексту. Ці тропи виконують не лише естетичну, а й когнітивну та прагматичну функції, забезпечуючи багаторівневість інтерпретації твору та впливаючи на емоційне сприйняття читача. Метафора є одним із найважливіших засобів образотворення, що базується на перенесенні значення за подібністю. Ще Арістотель визначав її як спосіб пізнання через встановлення аналогій між явищами [1, с.32].

У сучасній лінгвістиці метафора розглядається не лише як стилістичний прийом, а як універсальний механізм мислення. Зокрема, Дж. Лакофф і М. Джонсон довели, що метафора є основою концептуалізації дійсності та відіграє ключову роль у формуванні людського досвіду [2, с.205]. Символ, у свою чергу, є складним багаторівневим явищем, що функціонує як стійкий образ із широким спектром значень. У літературознавстві символ розглядається як елемент цілісної художньої системи, здатний об'єднувати окремі компоненти тексту та формувати його ідейну структуру [3, с.98-106]. Важливу роль у розумінні символу відіграє семіотичний підхід, згідно з яким символ є знаком, значення якого формується в процесі інтерпретації [4, с.281]. На відміну від метафори, яка зазвичай функціонує в межах конкретного контексту, символ має стійкіше значення і може реалізовуватися протягом усього твору, набуваючи нових смислових відтінків залежно від контексту. Саме ця відмінність зумовлює їхню різну функціональну роль у художньому тексті. Таким чином, метафора і символ є важливими засобами художньої виразності, що сприяють розкриттю внутрішнього світу персонажів, формуванню

авторського задуму та поглибленню ідейного змісту твору. Їх використання забезпечує багатозначність інтерпретації та активізує процес осмислення художньої реальності.

У процесі дослідження було здійснено комплексний аналіз метафоричних і символічних елементів у романі Джона Гріна *"The Fault in Our Stars"*. На основі суцільної вибірки тексту було виявлено 25 метафор і 14 символів, які були систематизовані відповідно до їхніх семантичних і функціональних характеристик. Кількісний аналіз засвідчив, що метафори становлять 64% від загальної кількості досліджених лексико-стилістичних засобів, тоді як символи — 36%. Таке співвідношення дозволяє стверджувати, що саме метафора виступає домінуючим інструментом концептуалізації дійсності у творі, забезпечуючи глибину художнього осмислення та інтерпретації ключових тем. Функціональний аналіз показав, що метафори у романі реалізують низку важливих функцій: смислотворчу, емоційно-експресивну, когнітивну та філософську. Вони не лише передають внутрішні стани персонажів, а й структурують їхній досвід, дозволяючи осмислювати складні екзистенційні категорії через образні моделі. Зокрема, метафора *"a roller coaster that only goes up"* репрезентує специфічне світосприйняття Огастаса Уотерса, у якому життя постає як динамічний процес із переважанням позитивних емоцій, незважаючи на об'єктивні обставини хвороби. У цьому випадку метафора виконує не лише описову, а й світоглядну функцію, формуючи індивідуальну філософію героя. Метафора *"put the killing thing right between your teeth"* демонструє складні механізми психологічного захисту персонажа. Вона поєднує буквально і переносне значення, трансформуючи сигарету в символ потенційної загрози, над якою герой прагне встановити контроль. Таким чином, метафора відображає глибоку внутрішню напругу між усвідомленням смертності та бажанням її подолати. Особливого значення набуває група метафор, пов'язаних із образом Всесвіту: *"the universe wants to be noticed"*, *"the universe is improbably biased toward consciousness"*, *"the universe enjoys its elegance being observed"*. У цих висловах реалізується прийом персоніфікації, що дозволяє представити Всесвіт як активного суб'єкта взаємодії. Це формує філософську концепцію твору, відповідно до якої сенс існування пов'язується зі здатністю людини до усвідомлення, спостереження та інтерпретації реальності. Аналіз символічної системи роману засвідчив, що символи виконують передусім інтерпретаційну, композиційну та концептуальну функції. Вони виступають стійкими смисловими маркерами, які об'єднують окремі елементи тексту в цілісну художню систему. Так, символ *"the oxygen tank"* акцентує увагу на фізичній залежності героїні від

зовнішніх ресурсів, водночас у ширшому значенні він репрезентує крихкість людського життя та його обмеженість у часі. Образ “grenade” функціонує як метафоризований символ, що відображає страх Гейзел завдати емоційної шкоди своїм близьким, підкреслюючи її внутрішній конфлікт і почуття провини. Символ *Амстердаму* у тексті набуває багаторівневого значення: з одного боку, він уособлює свободу, незалежність і втечу від реальності, з іншого — стає простором переосмислення життєвих цінностей і емоційного дорослішання персонажів. Натомість “*An Imperial Affliction*” виконує роль інтертекстуального символу, який формує інтелектуальний і емоційний зв’язок між героями та слугує засобом їхнього самопізнання.

Результати проведеного дослідження підтверджують, що метафора та символ є ключовими засобами формування художньої структури роману Джона Гріна “*The Fault in Our Stars*”. Встановлено, що метафоричні конструкції відіграють провідну роль у репрезентації внутрішнього світу персонажів, дозволяючи передати складні психологічні стани, емоційні переживання та філософські роздуми через образні моделі. Символи, у свою чергу, забезпечують цілісність художнього простору твору, виконуючи функцію смислових орієнтирів і сприяючи глибшому розкриттю основних ідей. Вони формують багаторівневу систему значень, що дозволяє інтерпретувати текст у ширшому культурному та філософському контексті. Поєднання метафоричних і символічних засобів створює складну й цілісну модель художньої реальності, у якій відображаються ключові теми роману — життя, смерть, кохання та сенс існування. Саме завдяки цим тропам досягається емоційна насиченість і глибина твору, що забезпечує його значний вплив на читача. Таким чином, метафора і символізм виступають не лише засобами художньої виразності, а й важливими інструментами осмислення дійсності, які визначають специфіку авторського стилю та сприяють розкриттю ідейно-філософського змісту роману.

ЛІТЕРАТУРА

1. Aristotle. *Poetics*. — P. 32.
2. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press. 2003. P. 3–6.
3. Frye N. *Anatomy of Criticism*. Princeton: Princeton University Press. 1957. P. 98-106.
4. Peirce Charles Sanders. Peirce on signs: Writings on semiotic. UNC Press Books. 1991. 281 p.